

Linearna regresija u R-u

Lucija Kanjer

2024-12-09

Priprema

```
# Učitajte potrebne pakete  
library(car) # 'car' za vizualizaciju
```

```
## Loading required package: carData
```

```
library(broom) # 'broom' za analizu modela  
library(ggplot2) # grafovi
```

```
# Postavljanje radnog direktorija  
getwd()
```

```
## [1] "C:/Users/Hrvoje/Documents/APUBI/07_Regresije"
```

```
setwd("C:/Users/Hrvoje/Documents/APUBI/07_Regresije/")
```

```
# Učitajte podatke iz CSV datoteke
# Podaci sadrže informacije o gustoći drveća, kabina i krupnom drvenom otpadu
jezera <- read.csv("christensen1996.csv")

# Pogledajte prvih nekoliko redaka podataka kako biste razumjeli strukturu
head(jezera)
```

```
##      jezero obalno_drvece drvni_otpad kolibe
## 1      Bay      1270      121      0.0
## 2    Bergner      1210       41      0.0
## 3  Crampton      1800      183      0.0
## 4      Long      1875      130      0.0
## 5     Roach      1300      127      0.0
## 6 Tenderfoot      2150      134      0.6
```

Dataset jezera.csv

- primjer sa predavanja na linku:
<https://mjkeough.github.io/examples/christ.nb.html>

Varijable:

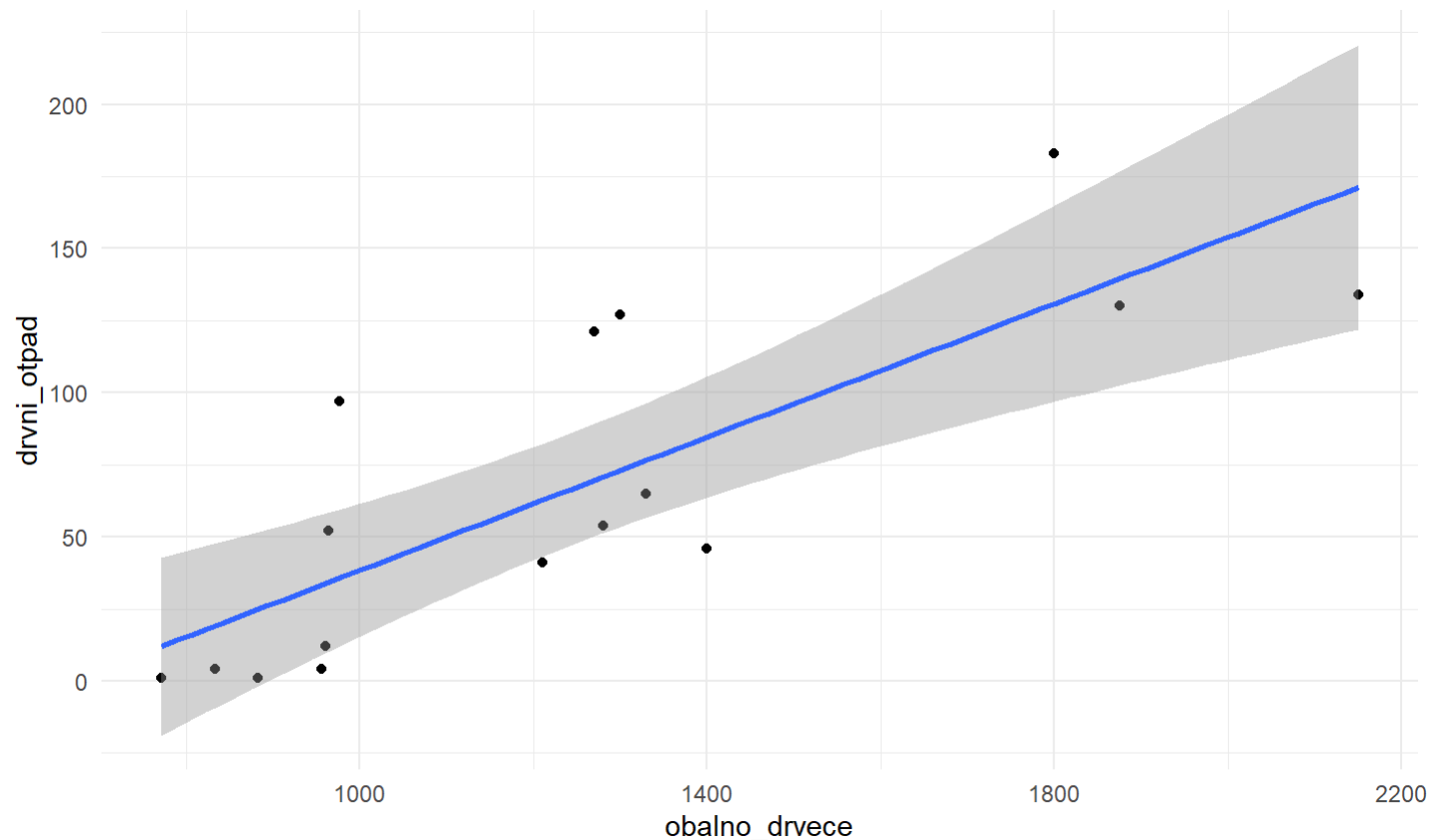
- jezero - 16 jezera u Sjevernoj Americi
- obalno_drvece - gustoća obalnog drveća po kilometru (km^{-1})
- drvni_otpad - površina drvnog otpada u m^2 po kilometru ($\text{m}^2 \text{ km}^{-1}$)
- kolibe - gustoća ljudskih koliba po kilometru (no. km^{-1})

Vizualizacija podataka

```
# Scatter plot odnosa drvnog otpada i gustoće obalnog drveća  
ggplot(jezera, aes(x = obalno_drvece, y = drvni_otpad)) + geom_point() +
```

`geom_smooth(method`

```
## `geom_smooth()` using formula = 'y ~ x'
```


Što prikazuje linija na scatterplotu?

Korelacija vs. linearna regresija

- **Korelacija** pokazuje snagu i pravac veze između varijabli, ali ne implicira uzročnost.
- **Linearna regresija** omogućava predviđanje jedne varijable na osnovu druge i analizu uzročno-posljedičnih veza.

korelacija je često koristan prvi korak za istraživanje odnosa između varijabli, dok je linearna regresija koristan alat kada želimo formalizirati ili modelirati taj odnos u cilju predviđanja ili donošenja odluka.

```
# Linearna regresija
```

```
# nezavisna varijabla: obalno_drvece
```

```
# zavisna varijabla: drvni_otpad
```

```
# Linearni Model: Utjecaj gustoće obalnog drveća na količinu drvnog otpada
```

```
model_drvece <- lm(drvni_otpad ~ obalno_drvece, data = jezera)
```

```
# Ispis sažetka modela za interpretaciju koeficijenata
summary(model_drvece)
```

```
##
## Call:
## lm(formula = drvni_otpad ~ obalno_drvece, data = jezera)
##
## Residuals:
##      Min       1Q   Median       3Q      Max
## -38.62 -22.41 -13.33  26.16  61.35
##
## Coefficients:
##              Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
## (Intercept)  -77.09908   30.60801  -2.519  0.024552 *
## obalno_drvece   0.11552    0.02343   4.930  0.000222 ***
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 36.32 on 14 degrees of freedom
## Multiple R-squared:  0.6345, Adjusted R-squared:  0.6084
## F-statistic: 24.3 on 1 and 14 DF, p-value: 0.0002216
```


Interpretacija rezultata modela

Residuals (reziduali):

- Razlike između stvarnih vrijednosti zavisne varijable (drvni_otpad) i predikcija modela. Najniža greška je -38.62. Najveća greška je 61.35. 1Q i 3Q: Kvartili pokazuju interkvartilnu raspodjelu grešaka između -22.41 i 26.16.

Koeficijenti modela:

- Intercept (Presjek): -77.09908; Kada nema obalnog drveća (obalno_drvece=0), predviđa se da je drvni otpad -77.09908 (nije fizički smislen rezultat, ali je dio modela). P-vrijednost: 0.024552 (značajno na nivou $p < 0.05$, označeno sa *).
- obalno_drvece: 0.11552; Svako povećanje za 1 jedinicu u obalno_drvece povezano je s prosječnim povećanjem od 0.11552 u drvni_otpad. P-vrijednost: 0.000222 (vrlo značajno na nivou $p < 0.001$, označeno sa ***).

Značajnost modela:

- $R^2 = 0.6345$; Oko 63.45% varijacije u zavisnoj varijabli (drvni_otpad) može se objasniti nezavisnom varijablom (obalno_drvece).
- Adjusted $R^2 = 0.6084$ korigira R^2 za broj prediktora, što je relevantno kod više varijabli.
- F-statistika = 24.3 s $p = 0.0002216$ ukazuje da je model vrlo značajan (visoko statistički značajan).

Zaključak modela `model_drvece`

Model pokazuje:

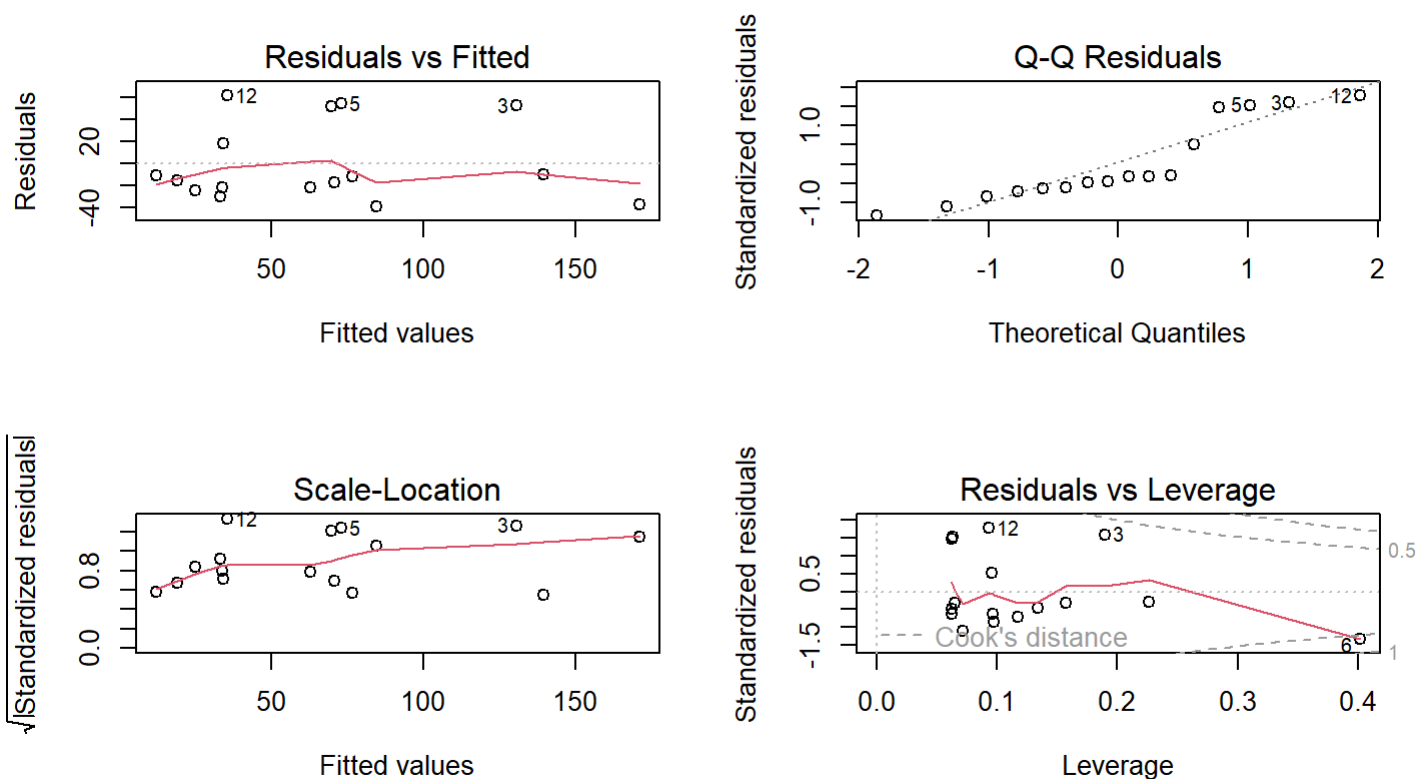
- Značajnu pozitivnu vezu između `obalno_drvece` i `drvni_otpad`.
- Iako model ima određenu prediktivnu moć (R^2) postoje varijacije koje nisu objašnjene, što sugerira mogućnost uvođenja dodatnih varijabli ili poboljšanja modela.

Napomena:

- Rezidualni standardni error (36.32) označava prosječnu grešku predikcije modela, treba provjeriti da li su pretpostavke linearne regresije zadovoljene (npr. normalnost reziduala, homoscedastičnost - varijanca je konstantna).

Grafička dijagnostika modela model_drvece

```
par(mfrow = c(2, 2))  
plot(model_drvece)
```


Grafička dijagnostika modela

1. **Residuals vs. fitted** - provjera konstantne varijance reziduala: točke bi trebale biti jednakomjerno raspršene oko nule.
2. **Q-Q Residuals** - provjera normalnosti reziduala: točke bi trebali slijediti pravac, odstupanja ukazuju na ne-normalnu raspodjelu.
3. **Scale-Location** - slično prvom plotu, ali napredna provjera varijance reziduala.
4. **Residuals vs. Leverage** - identifikacija utjecajnih točaka. Točke s visokom leverage vrijednošću (udaljenost od prosjeka nezavisnih varijabli) i visokim rezidualima mogu imati snažan utjecaj na model.

Dodatno - sume kvadrata i stupnjevi slobode

```
anova(model_drvece)
```

```
## Analysis of Variance Table
##
## Response: drvni_otpad
##              Df Sum Sq Mean Sq F value    Pr(>F)
## obalno_drvece  1  32054    32054   24.303 0.0002216 ***
## Residuals     14  18466     1319
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
```

Predikcija modela

- Naredba `predict()` koristi model za predviđanje vrijednosti zavisne varijable (`drvni_otpad`) na osnovu novih vrijednosti nezavisne varijable (`obalno_drvece`).
- `interval = "confidence"`- tražimo interval povjerenja za predviđanje (npr. 95% CI je zadano). Interval povjerenja ukazuje na interval u kojem očekujemo prosječnu vrijednost zavisne varijable za danu vrijednost prediktora (u ovom slučaju 1500)

```
predict(model_drvece, data.frame(obalno_drvece = c(1500)),  
        interval = "confidence")
```

```
##           fit      lwr      upr  
## 1 96.17503 72.93007 119.42
```

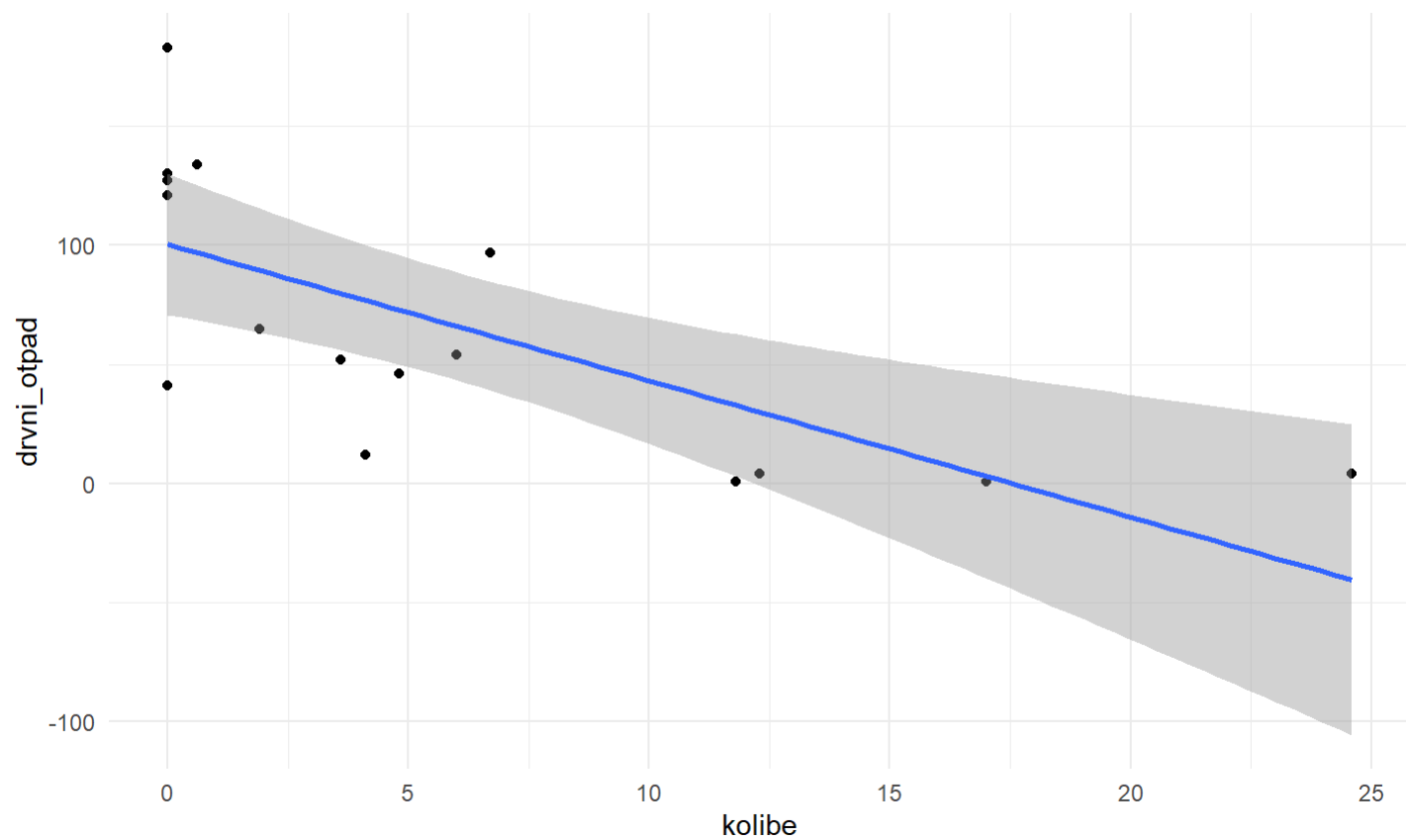
- **Rezultat:** predviđamo koliko bi bilo otpada ako ima 1500 obalnog drveca - (točkasta) procjena je 96.17503, a intervalna od 72.93 do 119.42

Zadatak: Utjecaj koliba na količinu drvnog otpada

- napravite scatterplot odnosa drvnog otpada i koliba
- kreirajte novi model "model_kolibe" sa zavisnom varijabla: drvni_otpad i nezavisnom varijabla: kolibe
- napravite grafičku dijagnostiku modela: kakva je normalnost reziduala? Jesu li varijance reziduala konstantne?

```
# Vizualizacija odnosa varijabli drvni otpad i kolibe  
ggplot(jezera, aes(x = kolibe, y = drvni_otpad)) + geom_point() +  
  geom_smooth(method = "lm") + theme_minimal()
```

```
## `geom_smooth()` using formula = 'y ~ x'
```


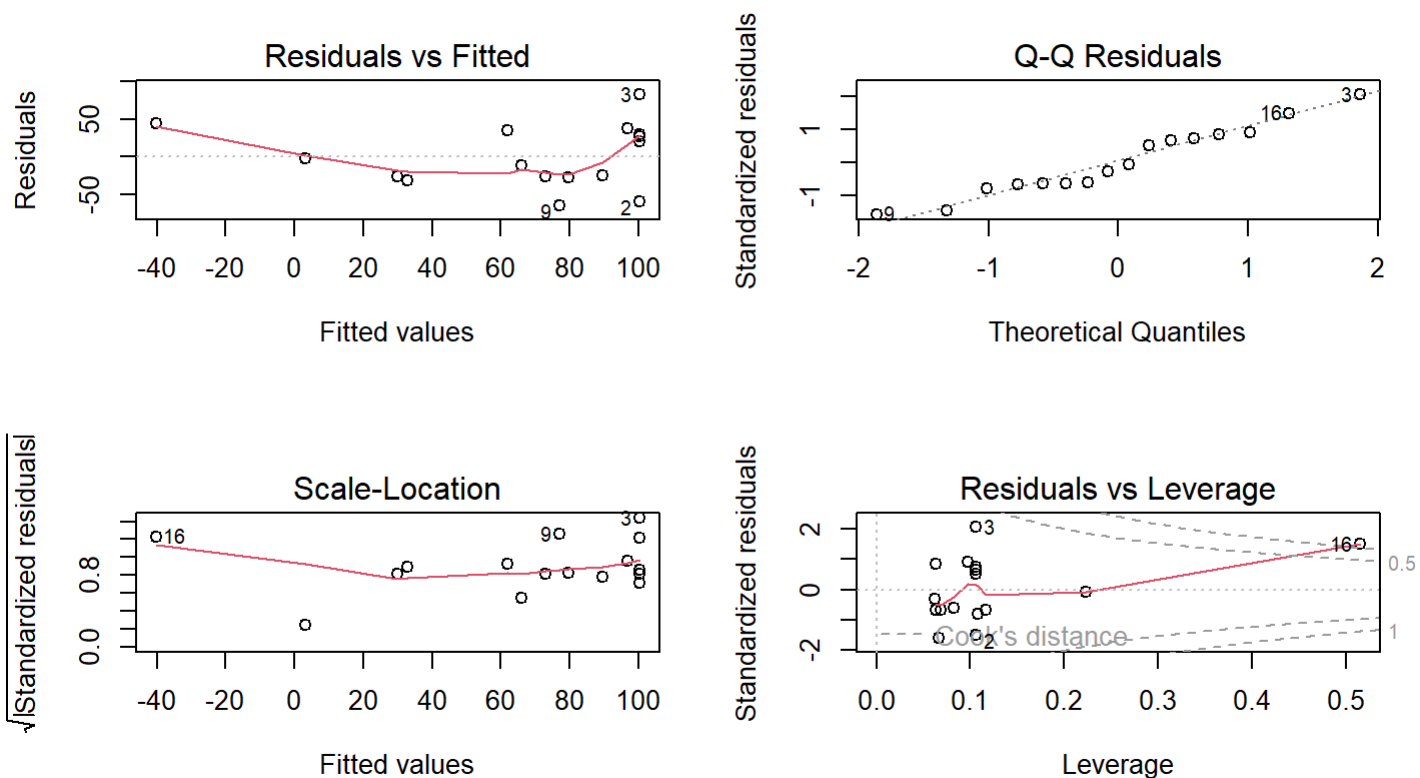
Kreiranje modela

- zavisna varijabla: drvni_otpad
- nezavisna varijabla: kolibe

```
model_kolibe <- lm(drvni_otpad ~ kolibe , data = jezera)
```

Grafička dijagnostika modela

```
par(mfrow = c(2, 2))  
plot(model_kolibe)
```


Opći pregled

```
summary(model_kolibe)
```

```
##
## Call:
## lm(formula = drvni_otpad ~ kolibe, data = jezera)
##
## Residuals:
##      Min       1Q   Median       3Q      Max
## -64.941 -27.153  -7.102  30.934  82.601
##
## Coefficients:
##              Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
## (Intercept)   100.399     13.803   7.274 4.07e-06 ***
## kolibe         -5.722      1.518  -3.768 0.00208 **
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 42.33 on 14 degrees of freedom
## Multiple R-squared:  0.5036, Adjusted R-squared:  0.4681
## F-statistic: 14.2 on 1 and 14 DF, p-value: 0.002076
```